

Roll No.....

Signature of Invigilator .....

Paper Code

BV-604

पतंजलि विश्वविद्यालय

University of Patanjali

Examination August-2021

बी.ए. व्याकरण, षष्ठसत्रम्

व्याकरणम्, चतुर्थपत्रम्

वैदिकसाहित्यम्

समय: - होरात्रयम्

पूर्णाङ्कः 70

निर्देशः अस्य प्रश्नपत्रस्य सप्तत्यङ्काः निर्धारिताः सन्ति, अङ्कनिर्देशः प्रतिखण्डं द्रष्टव्यः, सर्वे प्रश्नाः समाधेयाः।

(खण्ड -क)

(यजुर्वेद)

प्र01. पृष्ठेषु षड्सु मन्त्रेषु पञ्चानां मन्त्राणां पूर्तिः कार्या। (5 x2 =10)

1. यन्मेच्छिद्रं ..... यस्पतिः॥
2. अहानि शं ..... शंयोः॥
3. दृते दृहमा ..... समीक्षामहे॥
4. नमस्तेऽस्तु. .... समीहसे॥
5. यो वः ..... मातरः॥
6. शन्नो वातः ..... वर्षतु॥

प्र02. पृष्ठेषु त्रिषु द्वयोर् मन्त्रयोः व्याख्यानं कुर्वन्तु। (5 x2 =10)

1. शन्नो मित्रं शं वरुणः शन्नो भवत्वर्ष्यमा।
शन्नोऽइन्द्रो बृहस्पतिः शन्नो विष्णुरुक्रमः॥
2. आपो हि ष्ठा मयोभुवस्ता नऽऊर्जेदधातन।
महे रणाय रक्षसे॥
3. यतोयतः समीहसे ततो नोऽअभयं कुरु।
शं नः कुरु प्रजाभ्योऽभयं नः पशुभ्यः॥

प्र03. प्रदत्तानां पञ्चानां मन्त्राणां ऋषिदेवताछन्दोज्ञापनं कुर्वन्तु। (1 x5 =05)

1. तस्माऽअरं गमाम वो यस्य क्षयाय जिन्वथ।
आपो जनयथा च नः॥
2. सुमित्रिया नऽआपऽओषधयः सन्तु दुर्मित्रियास्तस्मै सन्तु।
योऽस्मान् देष्टि यं च वयं द्विष्मः।
3. कया त्वं न ऊत्याभि प्र मन्दसे तृषन्।
कया स्तोतृभ्यऽआ भर॥

(खण्ड -ख)

(मनुस्मृति)

प्र01. पृष्ठेषु चतुर्षु प्रश्नेषु द्वयोः समाधानं कुर्युः (श्लोकानामर्थं लिखन्तु) (5 x2 =10)

1. अधीत्य विधिवद्देवान् पुत्रांश्चोत्पाद्य धर्मतः।
इष्ट्वा च शक्तितयो यज्ञैर्मनो मोक्षे निवेशयेत्॥
2. क्रुद्धयन्तं न प्रतिक्रुध्येदाक्रुष्टः कुशलं वदेत्।
सप्तद्वारावकीर्णां च न वाचमनृतां वदेत्॥
3. तपसेष्वेव विप्रेषु यात्रिकं भैक्षमाहरेत्।
गृहमेधिषु चान्येषु द्विजेषु वनवासिषु॥
4. दृष्टिपूतं न्यसेत्पादं वस्त्रपूतं जलंपिवेत्।
सत्यपूतां वदेवाचं मनःपूतं समाचरेत्॥

प्र02. पृष्ठेषु चतुर्षु प्रश्नेषु द्वयोः समाधानं कुर्युः। (श्लोकानांपूर्तिं कुर्वन्तु) (5 x2 =10)

1. "यस्मादण्वपि. .... कुतश्चन॥" 2. अतिवादान्. ....॥"
3. अप्रयत्नः. .... वृक्षमूलनिकेतनः॥ 4. नाभिनन्देत्. .... यथा॥"

(खण्ड -ग)

(ऐतरेयोपनिषद्)

प्र01. पृष्ठेषु पंचसु चतुर्णां प्रश्नानां समाधानं कुर्युः। (अर्थज्ञापनम्) (2.5x4 =10)

1. स इमाँल्लोकानसृजत। अम्भोमरीचीर्मरमापोऽदोऽम्भः प्रतिष्ठान्तरिक्षं मरीचयः। पृथ्वी मरो या अधस्तात्ता आपः॥
2. स एनं विद्वानस्माच्छरीरभेदादूर्ध्वं उत्क्रम्यामुष्मिन् स्वर्गे लोके सर्वाङ्गं कामानाप्त्वाऽमृतः समभवत्॥
3. ताभ्यो गामानयत्ता अब्रुवन्न वै नोऽयमलमिति ताभ्योऽश्वमानयत्ता अब्रुवन्न वै नोऽयमलमिति॥
4. सोऽपोऽभ्यतपत् ताभ्योऽभितप्ताभ्यो मूर्तिरजायत। या वै सा मूर्तिरजायताहं वै तत्॥
5. स ईक्षते मे नु लोकाश्च लोक पालाश्चाहमेभ्यः सृजा इति॥

प्र02. पृष्ठेषु पंचसु त्रयाणां प्रश्नानां समाधानं कुर्युः। (5 x3 =15)

1. "तमभ्यतपत्त. .... रेतसः आपः॥" 2. "अग्निर्वाग्भूत्वा. .... प्राविशन्॥"
3. सा भावयित्री. .... द्वितीयं जन्म॥" 4. तत्प्राणेनाजिघृक्षत्. .... अन्नप्यत्॥
5. तन्मनसाऽ. .... हैवाहमन्नप्यत्॥

-----X-----